

undervisningsspråk. Ett större underverk är väl, att en finnpojke flyttad till Sveriges hufvudstad, lär sig tala svenska, utan att alls gå i skola.

Men främsta rummet har väl den åberopade inhemska erfarenheten. På normalskolan meddelades »*undervisning i franska åt svenska elever på finska – efter tysk lärobok*». Detta roliga *mixtum compositum* förenklades senare genom begagnande af »svensk», säger *svensk* lärobok. Det är förlåtligt, om man frågar sig: äro dylika experimenter företagna af allvarliga män? Hvad förstås här med undervisning »på finska» – utan finsk lärobok? Och likväl torde det väl vara sagde experiment, som i Allmänna Besvärsutskottet fått figurera under namn af erfarenhetens lärdomar!

Deremot synes vid mötet ingen hafva haft sig bekant, att i Uleåborgs fullständiga läroverk undervisningen några år meddelades dels på svenska, dels på finska språket, såvidt känt är utan större olägenhet. Detta bevisar dock ingalunda, att sålunda kan förfaras vid alla landets lyceer. Men det är en praktisk erinran om, hvad äfven på ett skolläremöte borde allmänt ihågkommas, att resonnemanger in abstracto i frågan intet bevisa. I öfrigt är det en gifven sak, att hvarje förslag att gå ur de nötta spåren hos hvarje tjenstemannakorps möter mostånd.

Mitt slutord är, att, om man på de åt undervisningen i det andra inhemska språket anslagna timmar kan anställa skriftliga öfningar och dertill muntlig öfning genom läsning och förhör t. ex. i historie samt öfversättning från latinet, återstår intet att önska, i synnerhet som undervisningen i historie och latin derpå vinner. Men om icke så ske kan, måste på någon timme för dessa eller andra läroämnen språket vid undervisningen användas – allt på skolans högre klasser. På annan väg inser jag icke, att ändamålet kan vinnas.

J. V. S.

166 SVENSKA AFTONBLADET OM ALLMÄNNA VÄRNEPLIGTEN I FINLAND.

Morgonbladet n:o 255, 1.XI 1877

Ur svenska Aftonbladet har i Morgonbladet N:o 251 införts ett yttrande om värnepligten här i Finland. Det vittnar såsom många dylika bedömanden i den svenska pressen om den oreda och löslighet i tankegången, som i denna press (och i en stor del af pressen i öfrigt) för ordet. Då vi likväl här i landet mycket lefva på de smulor, som falla från våra vestra grannars bord, och isynnerhet våra svenskspråkiga tidningar ur den svenska pressen låna sitt vetande, har denna kommit att på meningarne hos oss öfva ett ofta förderligt inflytande; och det kan antagas, att äfven ifrågavarande yttrande skall på många håll anses för ett den högre politiska vishetens ord.

Yttrandets mening innehålles i följande ord: »Ty om det är en sanning, att den allmänna värnepligten, såsom innebärande ett mycket stort offer af hvarje individ i ett land, endast uti de stater kan vara rimlig, der nationen såsom sådan är fri och gent emot andra folk i fullaste mått eger sjelfbestämningsrätt, och om det är en naturlig sak, att denna värnepligt ej blott befäster samt vidare utvecklar, utan också, för att kunna i det samhälleliga lifvet hafva en sund inverkan, förutsätter fria institutioner och en ganska långt framskriden social jemnlighet, så kan ingen förtycka, att vi med förvåning erfarå, att

röster inom Finland höjas för värnepligtens införande i detta land, som i åtskilliga eller kanske de flesta af här ofvan berörda afseenden ännu står långt tillbaka för andra land, der man länge fåfängt sträfvat för värnepligtens genomförande. Till sönerne af ett fritt och sjelfständigt land och till medborgarene i en stat med ansvarig regering predika vi läran om de offer och det ansvar, som friheten medför och innebär; vore vårt land lydstat under ett främmande välde, skulle vi med alla lagliga medel outtröttligen arbeta emot införandet af en organisationsform för försvaret, hvilken kräfver så stora uppoffringar af den enskilde som denna. Att gjuta sitt blod för eget lands frihet är ett, att gjuta det för ett främmande folks ära, fördelar eller nycker är ett annat. Det är en stor skilnad på värnepligtsfrågan i Sverige och i Finland.»

Mycken eftertanke synes det icke fordrat, för att inse, att, om i ett land i Finlands politiska ställning soldaten icke kan gjuta sitt blod »för eget lands frihet,» den klara slutföljden här af är, att Finland icke bör uppställa en enda soldat, åtminstone icke för annat ändamål än för polisbehof. Ty att locka och tubba någon enda finsk man att offra sitt lif för ett »främmande folks ära, fördelar eller nycker», vore samvetslöst handladt af de myndigheter, på hvilka saken beror, främst af Finska landtdagen.

Aftonbladets *materia peccans* ligger i den vanliga liberala slagdängan, som icke förmår se någon mensklig rätt utom sina bräckliga rämärken. Återfinnes hos något folk icke alla dess requisita, så är ett sådant folk ett förtappadt slägte, som intet eger och icke har något att skydda, icke ens sin tillvaro. Om Aftonbladet ställer sig i spetsen för sina 30 000 indelta, ty mera lär icke kunna för ett sådant härnadståg bestås, och kommer hit till Finland, för att åter förvandla vårt land till en svensk provins, så skulle vi finnar ega hvarken rätt eller pligt att föredraga vår närvarande relativa sjelfständighet, hvars tillvaro Aftonbladet väl icke kan förneka, eftersom vår lagliga representation med sitt ja eller nej afgör just öfver värnepligtsfrågan! Det valda exemplet bevisande kraft förringas icke der af, att Aftonbladet väl torde anse ett sådant härnadståg för en orimlighet. Så anse vi saken äfven på denna sidan Östersjön och äro af hjertat glada deröfver, att det aldrig kan blifva oss förelagdt att lossa ett skott mot den gamla blågula fanan.

Men hvar af beror denna vår trygghet? Jo, vi hade här under Krimkriget utom våra få indelta en Rysk armé om 50 000 man. Vi veta, att denna vid behof kan vexa till det mångdubbla. Och detta vet man i hela Europa och ett stycke der bortom – troligen äfven i Sverige. Vi kunna med temlig säkerhet motse, att vår jord, sedan den genom sekler utgjort ett härjadt slagfält, aldrig mera skall trampas af fiendefot. Våra fartyg kunna väl röfvas och våra kuster brännas af en sådan fiende som England, för hvilken dylika mandater äro krigsföring. Men man kan hoppas, att framtiden äfven skall stäcka detta krigssätt, åtminstone inom Östersjön. Med andra ord vill det anförda säga, att Finland är skyddadt genom dess förening med en *stormakt*.

Politiska stormakter vexa icke såsom *Victoria regia* i vissa floder. Deras tillkomst har kostat mångfaldiga generationers ansträngning, uppoffringar och – blod. De upprätthållas genom samma medel. Aftonbladsförfattaren synes väl icke bestämdt yrka, att Finnarne skola enkelt hålla till godo med det skydd, landet genom föreningen med en sådan stormakt åtnjuta. Men han vill, att de åtminstone skola vara kloka nog att betala därför så litet och med så dåligtmynt som möjligt.

Dock det är ovisst, om författaren anser Finland alls åtnjuta den antyddade fördelen af föreningen. Ty han finner, att Rysslands krig föras

endast för ett för Finland »främmande folks ära, fördelar och nycker». Ett sådant betraktelsesätt stämmer visst öfverens med tidningsliberalismens katekes. Ty enligt den finnes icke något förnuftigt sammanhang i verldshändelserna, och folkens öden äro ett verk af Påls eller Pehrs nycker – så länge de nemligen sakna något af de anförda requisita enligt samma katekes. Äfven Sveriges stormaktstid läser varit blott en yttring af gammalt vikingalynne, icke en kamp för rikets nuvarande lyckliga sjelfbestånd. Otroligt är icke, att denna teori har anhängare äfven i vårt land; ty den importerats flitigt vestanfrån. Alla höra vi dock icke till denna skola, och här finnas de, som äro öfvertygade, att äfven Rysslands politik är, hvad den i verldshändelsernas sammanhang måste vara, och att dess krig föras för hela rikets, icke blott för kejsaredömets försvar. Ty försvarskrig är i sitt syfte hvarje krig om maktställningen mellan staterna. Maktgränsen för alla är i Europa väl bevakad. Den, som menar, att nuvarande krig är verkan af endast en öfvergående känslöstämning hos styrande och lydande i Ryssland, har glömt Krimkriget och Pariserfredens rikets maktställning nedsättande vilkor. Huru motvilligt dock Kejsaren vädjat till svärdet, är af Europa känt och erkänt. Men hos massan af folken yttra sig politiska sträfvanden alltid och allestädes i känslans form, såsom upprörda sympatier eller antipatier. Ett exempel för Aftonbladet är den kärlek, hvarmed ännu i Sverige Karl XII:s minne hyllas, oaktadt allt, hvad landets moderna historieskrifvare och skriblerer arbetat för att nedsätta detsamma. Här i Finland hafva vi äfven läst krigsmanifestet samt funnit, att det är utfärdadt af Kejsaren i Ryssland och Storfursten i Finland, och vi veta, att Storfursten i Finland dervid handlat enligt sin konstitutionela rätt, hvilket väl borde tillvinna akten någon nåd inför Aftonbladets ögon. Så förunderligt det än må låta, gillar äfven massan af vårt folk varmt detta krig och önskar af hjertat Turkarnes nederlag och de kristnas befrielse. Bondeståndets vid landtdagen nästan enhälliga votum af en miljon för ryska arméns sårade var en sann yttring af denna känsla, och den beredvillighet, med hvilken äfven aflägsna ödemarksbyar lemnat bidrag åt Finska röda korsets förening, är säkert icke främmande för densamma. Många frivilliga, just ur folkets leder, kämpade i Serbiska hären, och vår gardesbataljon kompletterades med otrolig lätthet, med män, hvilka icke afskrämdes af utsigten till den död, som nu inom endast tre månader drabbat flera af dem.

När nu Finlands Storfurste förklarar krig, borde det äfven på hinsidan hafvet vara klar sak, att Finland har krig. Och lika klart synes det vara, att ett land icke kan hafva krig utan soldater, dess konstitutionela utveckling må vara huru bristfällig som helst. Att framlägga den ära och de fördelar, Finland skördat af alla Sveriges krig, dertill behöfves en fint skuren penna. Äfven Sveriges konstitutionella frihet var på de stora krigens tider icke långt hunnen, och Finlands inflytande på krig eller fred var alltid temligen mikroskopiskt. Finland bar dock vanligen af krigen den drygare bördan utan stort knot och utan allt eftertal. Så får väl landet lof att äfven framdeles bära sin ställnings bördor, förvissadt om, att detta lugna mod skall såsom hittills uppehålla dess politiska tillvaro, numera icke provinsen, utan storfurstendömet Finlands.

Frågan om allmän värnepligt är en sak för sig. Krigspligten i den form den föreligger är gifven. Utan att allmännare känna *Carlyle's* berömda ord, att vishetens begynnelse både för folken och individen är »att erkänna fakta», har finska folket öfvat denna vishet och gaf på Borgå landtdag ett afgörande prof härpå, hvilket nu lefvande slägte

10

20

30

40

50

ingalunda jäfvar. Sagde afgörande är äfven i fråga om krigspligten det faktum, som fordrar erkännande. Men allmänna värnepligten är närmast en fråga om krigsbördans rättvisa fördelning medborgarena emellan. Aflägsnare kommer visst härtill tanken derpå, att ett folk i vapen utan vidare är mera aktadt, än ett slägte, som för sitt sjelfförsvar litat endast till andras barmhertighet. Ingen i detta land kan utan oro tänka derpå, huru man i Ryssland skall anse vårt nuvarande vapenlösa tillstånd, emedan man der föga nog torde känna, att det tillkommit utan tillskyndelse från Finsk sida. Sedan nemligen på grund af ryska krigsministerii utlåtande indelta armén ur rent militärisk synpunkt blifvit utdömd, blefvo de uppställda bataljonerna på kejsaren-storfurstens befallning under de hårda hungeråren indragna, för att använda militiefondens inkomster till ränta på jernvägslån och såväl genom sjelfva arbetet som genom ökad penningtillgång i landet lindra nöden. I Ryssland har man andra föreställningar om de pligter, Finlands ställning ålägger landet, än i Aftonbladet. Och deröfver kan ingen förundra sig. Allmänna värnepligten är derstädes i full kraft, utan att något hufvudstycke i den omtalade katekesen der gäller. Och obestridda vittnesbörd intyga, att den af folket mottagits såsom en lättnad, med stor villighet, och i arméns sammansättning, anda och disciplin verkat en reform sådan, att man ser alla hederliga krigskorrespondenter i täflan prisa den Ryska soldaten. Att värnepligten pålägger det Ryska folket stora bördor, kan icke betviflas. Men detta förhållande kan icke verka, att man med blidare ögon betraktar vår närvarande Schlaraffenställning. Utan tvifvel skall dock bördan, ökad af tidens krigssätt, hvilken nu äfven i Ryssland träffar alla stånd och klasser, stärka kärleken till freden och för framtiden binda de styrandes händer likasågodt som en konstitution. Det blir en krigets vinning äfven för Finland, nästan utan all insats från dess sida.

För framtiden hvarken kan eller vill dock Finska folket mottaga ens fredens välsignelser utan all egen ansträngning, äfven om sådant kunde detsamma tillåtas. Ty sådane skänker mottagna från den mäktigare fostra folken emellan vådliga anspråk. Och då till och med för landets direkta försvar ryskt bistånd är erforderligt, kan det icke begäras, att man från den sidan skall vara nöjd med att kämpa jemte hvarje slags militär, som från finsk sida kunde erbjudas. Äfven denna synpunkt måste derföre vid värnepligtsfrågans afgörande tagas i betraktande. Frågan förflyttas derigenom icke utom gränsen af, hvad landets sanna fördel fordrar. Men huru densamma än af landtdagen afgöres, landet skall aldrig säga till de söner, hvilkas lif och blod det begär, att de äro utsedde att offra det för »ett främmande folks ära, fördelar och nycker». Det skall icke så säga till dem, om hvilkas modiga bragd dessa dagar medfört underrättelse, till de hemförväntade sårade och till dem, som sörja öfver de fallna. Det skall helsa dem, som efter freden med lifvet återvända, såsom de der kämpat för fäderneslandet, för dess fördelar, för dess ära.

J. V. S.

50

167 YTTRANDE VID LANTDAGEN 10. XI 1877

Protokoll fördt hos Finlands Ridderskap och Adel

Herr *Snellman*, Johan Vilhelm: Jag anhåller om att få understödja herr von *Bonsdorffs* reservation till denna paragraf. Jag har sökt tillfälle att